Български език, Приложение / Bulgarian Language, Supplement, 73 (2026), 410–430
Print ISSN: 0005-4283, Online ISSN: 2603-3372
doi: 10.47810/BL.73.26.PR.24

Българските видови тройки в славянски контекст

Елена Карагьозова (Германия)
Берлински свободен университет
elenakar@zedat.fu-berlin.de

Статията има за цел да обърне внимание върху феномена на видови тройки в съвременния български език. Докато видовите тройки в други славянски езици като руски, полски и чешки са обект на засилен интерес от страна на славистиката в последните години, подобни изследвания по отношение на българския с известни изключения засега липсват. Статията представя някои основни становища, свързани с понятията видови двойки и видови тройки в българския език, и предлага преглед на две скорошни изследвания върху морфологичните и семантични характеристики на видовите тройки в руски, полски и чешки език, основани на обширни бази данни на тройките в тези езици. Посочвайки нуждата от по-задълбочени изследвания по отношение на българския, в статията се очертават някои основни насоки на бъдещ проект за изграждане на подобна база данни на българските видови тройки. Предложените конкретни стъпки включват формулирането на критерии за принадлежност към видова тройка, както и примерен списък на потенциални видови тройки в българския и техните семантични и акционални характеристики. Резултатите от първоначалния анализа на видовите тройки в българския са съпоставени с някои характеристики на видовите тройки в руски, полски и чешки език.

Ключови думи: видови двойки; аспектуални тройки; натурални перфективи; десемантизирани представки; акционални класове

Bulgarian Aspectual Triplets in the Slavic Context

Elena Karagjosova (Germany)
Free University Berlin
elenakar@zedat.fu-berlin.de

The article aims to draw attention to the phenomenon of aspectual triplets in contemporary Bulgarian. While aspectual triplets in other Slavic languages such as Russian, Polish, and Czech have been the subject of growing interest in Slavic studies in recent years, similar research concerning Bulgarian – with a few exceptions – has so far been lacking. The article presents some key views related to the concepts of aspectual pairs and aspectual triplets in Bulgarian and offers an overview of two recent studies on the morphological and semantic characteristics of aspectual triplets in Russian, Polish, and

© Елена Карагьозова, 2026 / © Elena Karagjosova, 2026

Тази статия в списание „Български език“ е с отворен достъп и се публикува под международния публичен лиценз Creative Commons Attribution 4.0 International (Attribution-Non Commercial-NoDerivatives 4.0 International – CC-BY-NC-ND 4.0). /

This open access article of journal “Balgarski ezik” (“Bulgarian Language”) is published under the terms of Creative Commons Attribution 4.0 International Public License (Attribution-Non Commercial-NoDerivatives 4.0 International – CC-BY-NC-ND 4.0).

Czech, based on extensive databases of triplets in these languages. Pointing out the need for more in-depth research on Bulgarian, the article outlines several main directions for a future project aimed at developing a similar database of Bulgarian aspectual triplets. The proposed specific steps include formulating criteria for membership in an aspectual triplet, as well as a sample list of potential Bulgarian aspectual triplets and their semantic and aspectual properties. The results of the initial analysis of Bulgarian aspectual triplets are compared with some of the characteristics of aspectual triplets in Russian, Polish, and Czech.

Keywords: aspectual pairs; aspectual triplets; natural perfectives; semantically bleached prefixes; aspectual classes

1. Въведение: За понятията видови двойки и тройки в българския език

Традиционно прието в българското езикознание е схващането за съществуването на двойки глаголи с еднакво значение, различаващи се по граматичната категория вид, наречени **видови двойки**. Един от влиятелните представители на това становище е Пашов/Pashov (2005), според когото видови двойки се образуват от глаголи от свършен вид и производните от тях глаголи от несвършен вид с еднакво лексикално значение, докато глаголите без наставки и представки са несвършени и не образуват видови двойки (цит. съч.: 133–136)[1]. Обикновено на глаголните представки се гледа като на елементи, които наред с видообразуващата си роля, са носители на лексикално значение и винаги променят лексикалното значение на основния глагол, както в случая на глагола *пиша* и производните му *препиша, запиша, презапиша* (вж. напр. цит. съч.).

Като цяло в славистичната традиция двойките, образувани от свършен и вторичен несвършен глагол, са смятани за прототипни, докато съществуването на двойки, образувани от свършен и първичен несвършен глагол, са отхвърляни като проблематични с аргумента, че перфективни глаголи могат да се образуват от един и същ първичен имперфектив с помощта на различни представки (вж. Kuznetsova, Sokolova 2016 и цитираната там литература). Според Маслов (Маслов/Maslov 1984) например първичните имперфективи от типа *ям*, *чета*, *пиша* и др. не образуват лексикалносемантично еднакви глаголи от свършен вид, които да бъдат форми на една и съща дума, както това става при префигираните свършени и производните им несвършени. Въз основа на наблюдението, че членовете на видовите двойка проявяват комплементарна дистрибуция в определени типове контекст като сегашно историческо време (където свършеният глагол в минало време се замества от несвършения му корелат) и императиви (където свършеният глагол се употребява в позитивни, а несвършения в негирани императиви), Маслов (Маслов/Maslov 1984: 66–67) предлага т.нар. **функционално-семантичен критерий** за идентифициране на видови двойки, при който възможността за заместване на глагола от свършен вид с този от несвършен вид се приема като формален израз на семантичното тъждество между двата глагола.

В по-ново време Падучева (Падучева/Paducheva 1996) застъпва тезата, че освен видовите двойки, образувани от префигиран глагол от свършен вид и производния му вторичен несвършен, които тя нарича **тривиални двойки**, някои основни глаголи от несвършен вид могат да образуват **нетривиални двойки** с производните им свършени глаголи. Впоследствие Янда (Janda 2007) предлага модел на видовите двойки, различаващ няколко типа перфективни глаголи, преобладаващи от които са два:[2] **специализирани перфективи**, добити от първични имперфективи с помощта на представки, значително променящи значението на имперфектива (като напр. *писать–переписать*), и **натурални перфективи**, добити с помощта на представки, наричани „десемантизирани“ или „чисто видови“ и служещи като аспектуален корелат на първичните имперфективи, без да се различават от тях по лексикално значение (като напр. *писать – написать*).[3] В последните 10–15 години в славянската аспектология все по-често се говори и за **аспектуални тройки** (вж. напр. Зализняк, Микаэлян/Zalizniak, Mikaelian 2010; Татевосов/Tatevosov 2010; Kuznetsova, Sokolova 2016; Łaziński 2020; Wiemer et al. 2025), на които по-подробно ще се спрем в раздел 2, наличието на които се схваща най-общо като резултат от припокриването на двата най-продуктивни деривационни модела на образуване на аспектуални двойки в славянските езици: образуването на тривиални и нетривиални видови двойки (вж. Wiemer et al. 2025).

Що се отнася до българския, наличието на натурални перфективи, макар и без да се използва този термин, се наблюдава от редица автори, които говорят за глаголи с „чисто видови представки“ като *прочета* и *напиша* (вж. напр. Андрейчин и др./Andreychin et al. 1957: 29), от които „на общо основание“ се образуват несвършени глаголи с представки, в следствие на което на глаголите от свършен вид като *прочета, напиша, набера, опека* съответстват по 2 глагола от несвършен вид – *чета, пиша, бера, пека* и *прочитам, написвам, обирам и опичам* (цит. съч.). Позовавайки се на функционално-семантичния критерий на Маслов, някои автори като напр. Иванчев (Иванчев/Ivanchev 1971) говорят за лексикално тъждество между глаголи като *чета* и *прочитам,* а други като Чакърова (Чакърова/Chakarova 2015) разграничават, подобно на Падучева за руския, два типа видови двойки в българския – **относителни** (напр. *пиша-напиша*), образувани от чисто видови представки, прибавянето на които към основен несвършен глагол не променя значително лексикалната му семантика, а „подчертава пределността, целостността на действието“, и **абсолютни** (напр. *подпиша-подписвам*), при които между основните и префигираните несвършени глаголи не съществува лексикално тъждество (ср. напр. *Ще **напиша** на брат ми да ми прати пари = Ще **пиша** на брат ми да ми прати пари*, *Ще **подпиша** документа ≠ *Ще **пиша** документа*, Чакърова/Chakarova 2025: 84). Като важна особеност на вторичните несвършени глаголи, образувани с чисто видови пред-

ставки (като напр. *изяждам, окъпвам, прочитам, написвам*), Чакърова (цит. съч.: 86) изтъква, че „те не могат да се употребяват в актуален план, т.е. да функционират с процесно значение“. Подобно е схващането на Андрейчин и др. (Андрейчин и др./Andreychin et al.1957: 29), които отбелязват, че при тези глаголи в българския се наблюдава специфична комплементарна дистрибуция, като първичните се употребяват в реално сегашно време, а вторичните в сегашно повторително или сегашно историческо.

Схващането за подобна дефективност на вторичните несвършени глаголи се среща у редица други автори. Станков (Станков/Stankov 1968) например наблюдава темпорална дефективност при над 200 вторични несвършени глаголи, като *направям, накарвам, написвам, прочитам*, които не могат да се употребяват в редица актуални времена (като презенс, футурум, перфект, аорист, имперфект (ср. напр. **В момента **написвам** писмо, *Аз **написвах** писмо*), а имат приложение само в сегашно историческо време и в повторителен презенс и имперфект. Като причина за това Станков изтъква семантичното съвпадане на първичните и вторичните несвършени глаголи с чисто видови представки, правещо употребата на вторичните в тези времена излишна. Чаралозова (Чаралозова/Charalosova 2006: 197) поддържа същото мнение, аргументирайки, че вторичният несвършен вид не притежава характерните за несвършения вид конкретно-процесно, общофактическо и постоянно-процесно значение, а изразява завършеност и цялостност на действието, което го прави неподходящ в отговори на въпроса *Какво правиш в момента?*.

Въпреки че горното схващане е широкоразпространено в българската аспектоложка литература, многобройни контрапримери могат да се намерят както в корпуси,[4] така и у автори като Иванова (Иванова/Ivanova 1966), според която наблюдаваната функционална ограниченост се отнася само до една малка група глаголи, при които десемантизацията на представките е прераснала в граматикализация. Иванова (Иванова/Ivanova 1966: 49ff.) представя обилни примери за употребата на вторични несвършени глаголи с десемантизирани представки в реално сегашно време, както автентични, така и конструирани, използвайки като тест възможността те да се употребят в отговори на въпроса *Какво правиш/правеше?,* вж. примерите в (1):

(1) а. *Какво правиш? – **Намокрям** кърпата. **Изпирам** дрехите. **Наточвам** си ножа.*

б. *Бързай, че млякото ти **изкипява**!*

За разлика от тези преобладаващи случаи на глаголи с неграматикализирани десемантизирани представки, **граматикализираните представки** не просто стесняват минимално значението на основния глагол, а водят до пълна семантична идентичност между простите несвършени и образуваните от тях свършени глаголи, при която „ограниченият в употребата си префигиран глагол отстъпва мястото си на първичния несвършен напр. в реално сегашно време“ (цит. съч.: 33) и двата глагола могат да функционират като видова двойка (цит. съч.: 78), като същата чисто граматическа ко-

релация съществува и между свършения и вторичния несвършен глагол, а разликата между първичния и вторичния несвършен глагол е чисто функционална и се изразява в неспособността на вторичния несвършен да бъде употребяван в актуално сегашно време.

С приемането на корелация свършен вид – първичен несвършен вид в допълнение с тази свършен вид–вторичен несвършен вид Иванова се доближава до идеята за наличието на **видови тройки** в смисъла на автори като Вимер (Wiemer et al. 2025), които схващат видовите тройки в славянските езици като комбинация от тривиални и нетривиални видови двойки.

Подобно е и схващането, изложено от Чаралозова (Чаралозова/Charalosova 2006), която е един от малкото автори, които се спират подробно на проблема за т.нар. „видови тройки" в българския, анализирайки 200 глагола от типа *пиша, чета, ям, варя, горя* и др., при които свършените и вторичните несвършени глаголи са образувани с десемантизирани представки, като напр. *пиша – напиша – написвам.* В тези тройки функционално-семантичният тест на Маслов дава според Чаралозова положителен резултат и за двата несвършени глагола, тъй като и двата несвършени глагола могат да заменят свършения в сегашно историческо време и при итеративизация, което ги прави тъждествени в семантично отношение. Позовавайки се на предложеното от Падучева (Падучева/Paducheva 1996) разделение на тривиални и нетривиални двойки, Чаралозова стига до извода, че членовете на така наречените видови тройки принадлежат към различни типове видови двойки – нетривиални (първичен несвършен и свършен глагол като *пиша – напиша*) и тривиални (свършен и вторичен несвършен като *напиша – написвам*), като двата вида двойки се различават в семантично/онтологично отношение (цит. съч.: 192). При **тривиалните двойки** като *прочета – прочитам*, вторичните несвършени глаголи обозначават същата ситуация като свършения, но повторена многократно и концептуализирана като продължителен процес, тъй като лексикалното им значение изразява завършено действие с достигнат резултат, правейки ги непригодни за изразяване на действие в процес на осъществяването му (цит. съч.: 198).[5] В **нетривиалните двойки**, от друга страна, глаголите от първичен несвършен вид обозначават пределен процес,[6] „зададен от наличието на цел (обект), към чието постигане се стреми действието", а глаголите от свършен вид „обозначават смяна на ситуацията, която настъпва в момента, когато целта […] е достигната и действието е осъществено в неговата цялост", след което настъпва промяна на състоянието на обекта, изразено като ново, резултативно състояние, „съответстващо на целта на дейност на субекта" (цит. съч.: 196). При ситуацията писане на писмо например действието е завършено със завършването на писмото, което се изразява от глагола от свършен вид *напиша*. Преведено в терминологията на Вендлер (Vendler 1957) и неговите глаголни класове, свършените глаголи като *напиша* и *прочета* са окачествени от Чаралозова

като глаголи от типа achievement (преведено като „постижение“). Разглежданите основни глаголи от несвършен вид, всички от които са преходни, според Чаралозова проявяват двойнственост по отношение на свойството пределност, бидейки непределни (принадлежащи към Вендлеровия клас действия/activities) в абсолютна употреба, т.е. без синтактично реализиран обект, и пределни (accomplishment, преведени като „изпълнения“), „ако в ситуацията е фиксирана цел“ (цит. съч.: 195).[7, 8]

Принципна разлика между префигирани (т.е. тривиални) двойки като *написвам – напиша* и *пописвам – попиша* прави Лесева (Лесева/Leseva 2012). Авторката възприема подхода „префигираните двойки да се анализират като глаголи с еднаква лексикална семантика и идентични лексикалноаспектуални свойства“ (цит. съч.: 134), изхождайки от схващането, че свършеният глагол изразява кулминация, а вторичният несвършен – движение към кулминация, като процесното значение на вторичния несвършен подлежи на ограничения (цит. съч.: 268). Анализирайки начина, по който такива двойки глаголи и основните глаголи, от които те са образувани, следва да бъдат представени в Българския wordnet, Лесева разглежда двойки като *напиша – написвам* със значението `пиша нещо до край, изцяло´ като принадлежащи към едно и също синонимно множество с основния глагол *пиша,* от който те са производни, в значението му `излагам нещо в писмена форма´, поради наличието на „относително лексикално тъждество“ между префигираните глаголи и основния глагол, видно от възможността от заместване на свършения глагол в итеративна употреба и с двата несвършени глагола, като пределното значение се лексикализира само от префигираните глаголи (цит. съч.: 7). Случаи като двойката *попиша – пописвам*, която е също производни от *пиша*, Лесева третира по различен начин с обосновката, че при тях префигираната двойка не е лексикално тъждествена с основния глагол, а по-скоро, лексикалното значение на изходния предикат се специализира и стеснява, поради което двата префигирани глагола са класифицирани като хипоними на *пиша* (цит. съч.: 8–9).[9]

Макар и в по-широк смисъл, идеята да съществуването на видови тройки в българския се среща и у автори като Чакърова/Chakarova (2025), която говори за **видови триади**. В основата на това схващане стои представата за българския глаголен вид като тричленна лексикално-граматична категория. За начален компонент на видовата триада Чакърова счита безпредставъчни имперфектни глаголи като *пиша, чета, уча, ходя, гледам* и др., общо над 330 непроизводни глаголи от несвършен вид с „голяма функционална активност“ (вж. цит. съч.: 81, където са изброени 296 от тях). От тези глаголи с помощта на различни префикси (и по-рядко суфикси) се образуват перфективни деривати, като напр. *пиша – напиша, препиша,* а в един следващ етап на „аспектуалната трансформация“ се стига до т.нар. „итеративация“ чрез прибавяне на форманта *-ва* (или негови аломорфи), като напр. *напис-*

вам, преписвам (цит. съч.: 82). Поддържайки тезата за наличието на три глаголни вида в българския, Маровска (Маровска/Marovsa 1991: 62) също говори в този общ смисъл за съществуването на „три реда словообразувателно свързани лексеми“.

В неотдавна публикувана статия, посветена на семантиката на аспектуалните тройки в българския (Karagjosova 2024), застъпвам схващането, че под този термин следва да се разглеждат глаголни тройки, съставени от основни имперфективи и перфективи и вторични перфективи с десемантизирани представки (като *чета – прочета – прочитам* и *печеля – спечеля – спечелвам*), като членовете на глаголните тройки са тъждествени в лексикално отношение, различавайки се единствено по аспектуалните си свойства. На базата на анализ на глаголни тройки с различна лексикална семантика (глаголи за консумиране и създаване, глаголи за движение и т.нар. скаларни предикати), включващ стандартни тестове за съчетаемост с фазови глаголи, обстоятелствени изрази за продължителност и ограничено времетраене и др., аз установявам, че в разглежданите тройки основните несвършени глаголи проявяват свойствата на предикатите от Вендлеровия тип **действие** (activity), свършените на предикатите от типа **изпълнение** (achievement), а вторичните несвършени на предикатите от типа **постижение** (accomplishment). По отношение на постиженията приемам схващането на Ротщайн (Rothstein 2004) за комплексната инкрементална структура на този тип събития, състоящи се от две подсъбития, (i) действие и (ii) постигане на ново състояние, резултиращо от него, като промяната на състоянието не е възприемана като моментална, както при изпълненията, а като постепенен, целенасочен процес, чиито отделни етапи са организирани в определен порядък, наложен по силата на лексикалната семантика на глагола или на елементи от контекста.[10] Например глаголът *прочитам* е характеризиран като означаващ събитие, чиито отделни етапи се състоят от четене на определени части от дадено четиво в определен ред, като това действие е инкрементално свързано с постепенна промяна на състоянието на обекта, в случая четивото, кулминираща в състоянието *прочетен*. За разлика от това действието, обозначено от глагола *чета,* макар и потенциално водещо до определен резултат, не може да бъде характеризирано като притежаващо инкрементална структура дори и в случаите, когато синтактичният им обект е реализиран, и в значението си ‘асоцииране на писмени символи с техните значения’ е лишено от вътрешна структура (вж. още Rothstein 2004: 109). Така, по подобие на Лесева (и противно на Чаралозова/Charalosova 2006), основните несвършени глаголи са схванати като непределни. Перфективните глаголи в тези тройки от друга страна са пределни, като обозначават състоянието, постигнато в резултат от съответния процес, без да концептуализират самия процес. Сред въпросите, които статията оставя открити, е дали резултатите от това проучване могат да бъдат генерализирани по отношение на

по-голям брой потенциални тройки, както и въпросът за прецизната дефиниция на понятието аспектуална тройка.

2. Видовите тройки в руски, полски и чешки

В последните години, видовете тройки в славянски езици като руски, полски и чешки са обект на засилен изследователски интерес. Тук ще се спра на две подробни проучвания.

Кузнецова, Соколова (Kuznetsova, Sokolova 2016) предлагат анализ на обширен списък от аспектуални тройки, различавайки два типа тройки в зависимост от типа перфективен глагол, специализиран или натурален, вж. примерите в (2) и (3) (Kuznetsova, Sokolova 2016: 220),[11] и установявайки, че в разрез с традиционното схващане, според което само специализирани перфективи са способни да образуват вторични имперфективи, голяма част от натуралните перфективи в руския образуват видови тройки със съответстващите им основни и вторични имперфективи.[12]

(2) Основен имперфектив	**Специализиран перфектив**	**Вторичен имперфектив**	
писать	*переписать*	*переписывать*	‘преписвам’
делать	*заделать*	*заделывать*	‘запълвам’
гореть	*загореть*	*загорать*	‘загарям’

(3) Основен имперфектив	**Натурален перфектив**	**Вторичен имперфектив**	
писать	*написать*	*написывать*	‘написвам’
делать	*сделать*	*сделывать*	‘направя’
гореть	*сгореть*	*сгорать*	‘изгарям’

Кузнецова и Соколова дефинират аспектуалната тройка като група от три глагола, образувани на основата на аспектуална двойка от типа първичен имперфектив + натурален перфектив, при които натуралният перфектив е способен да образува вторичен имперфектив. Тази дефиниция не изключва възможността за семантична разлика между първичния и вторичния имперфектив, като авторките се позовават на Вейранк (Veyrenc 1980), според когото първичният имперфектив денотира процес без оглед на резултата от него, докато вторичният имперфектив концептуализира процеса с оглед на резултата от него, имплицирайки достигането на предел и изисквайки за своето завършване наличието на финално събитие или състояние.[13] Вследствие на тази семантична разлика говорещият се очаква да използва вторичен имперфектив, ако процесът прогресира към своя резултат, и първичен имперфектив, ако фокусът е върху самия процес. С цел да идентифицират всички аспектуални тройки в руския, Кузнецова и Соколова компилират списък с потенциални тройки, изхождайки от базата данни *Exploring Emp-*

tiness,[14] създадена в Арктическия университет в Тромсьо и състояща се от 1429 първични имперфектива и производните от тях 1981 натурални перфектива.[15] От натуралните перфективи в тази база данни авторките конструират потенциални вторични имперфективи, чиято употреба верифицират посредством търсения в Руския национален корпус (РНК) и Гугъл, в резултат на което установяват наличието на вторични имперфективи за 1/3 от натуралните перфективи (753 от 1981 глагола) [16].

Изследвайки поведението на аспектуалните тройки в атестираните примери, Кузнецова и Соколова установяват известни асиметрии в употребата на първичния и вторичния имперфектив, като например тенденцията към употреба на вторичния имперфектив в исторически презенс и в итеративни и хабитуални контексти, както и тенденцията към по-честа употреба на вторични имперфективи при конструкции с реализиран граматически обект, обяснявайки тези преференции с пределната семантика на вторичните имперфективи. Проследявайки релативната дистрибуция на срещания на първичните и вторични несвършени глаголи от аспектуалните тройки в РНК, авторките установяват специфични разлики, които отдават на лексикалното значение на глагола и съвместимостта му с резултативното значение на вторичния несвършен вид: когато резултатът от действието е имплициран, почесто се използва вторичният имперфектив, а ако събитието, описано от глагола не се отнася до определен резултат, по-естественият избор е първичният имперфектив.[17]

Подобно по целите и мащабите си начинание е описано от Вимер и др. (Wiemer et al. 2025), които обозначават с понятието аспектуални тройки най-общо случаите, в които две имперфективни основи са лексикално свързани с една и съща перфективна основа, отбелязвайки, че като цяло аспектуалните тройки са резултат от припокриването на двата най-продуктивни деривационни модела на образуване на аспектуални двойки в славянските езици: 1. префиксацията на първични имперфективни основи и 2. суфиксацията на префигирани основи, илюстрирани от примерите в (4) от руски език.

(4) Имперфектив 1	**Перфектив**	**Имперфектив 2**	
писать	*написать*		‘пиша’ – ‘написвам’
	переписать	*переписывать*	‘препиша’ – ‘преписвам’

Авторите се концентрират върху тройки от типа, илюстриран в (5), при които перфективната основа се явява „морфологична, семантична и лексикографска опорна точка“ между двата имперфектива като следствие от способността на първичната основа да изразява пределна ситуация и на префикса да не променя или модифицира лексикалния концепт, представляван от основния глагол (цит. съч.: 3).

(5)	Имперфектив 1	Перфектив	Имперфектив 2	
руски:	*греть*	*нагреть*	*нагревать*	‘стоплям’
	готовить	*приготовить*	*приготавливать*	‘готвя (храна)’
полски:	*dzielić*	*rozdzielić*	*rozdzielać*	‘разделям’
	ładować	*władować*	*władowywać*	‘товаря (в)’
чешки:	*buditse*	*probudit se*	*probouzet se*	‘будя се’
	luštit	*vyluštit*	*vylušťovat*	‘люща (боб)’

Подобно на Кузнецова и Соколова (Kuznetsova, Sokolova 2016), Вимер и др. (Wiemer et al. 2025) възприемат за перфективните основи, образувани по този начин, названието натурални перфективи, като същевременно уточняват, че префиксите при тях обикновено стесняват спектъра от значения на първичната основа, като вторичният имперфектив запазва по-тясното значение на перфективната основа, наследявайки пределното ѝ значение.[18] Същевременно авторите отчитат като факт двойнствената природа на някои основни глаголи по отношение на свойството пределност и възприемат схващането, че в такива случаи префиксите профилират аспектуалното им значение, фокусирайки върху едната от двете възможности.[19] Обобщавайки своите наблюдения, авторите изтъкват, че аспектуални тройки в изследваните езици възникват, когато префиксите профилират потенциала на основните глаголи да изразяват пределност.

Въз основа на описаните по-горе теоретични предпоставки Вимер и др. (Wiemer et al. 2025) представят обширна база данни на аспектуалните тройки в руски, чешки и полски, създадена в рамките на проекта DiAsPol (http://www.dias pol.uw.edu.pl/eng/) с цел улесняването на изследвания в областта на диахронната лексикография и семантика, като например формулирането и тестването на хипотези относно промените в инвентара на аспектуалните тройки в тези езици. Като отправна точка за идентифицирането на тези тройки авторите използват тестовете за тривиални видови двойки на Маслов, с помощта на които се измерва лексикална близост между вторичния имперфектив и перфектива,[20] както и речникови дефиниции и данни от корпуси, въз основа на които се проверява наличието на синонимност между първичния и вторичния имперфектив, което според предложения критерий е налице, когато вторичният имперфектив е синонимен с поне едно от значенията на съответстващия първичен имперфектив. Допълнителен критерий за идентифицирането на аспектуална тройка е изискването, първичният и вторичният имперфектив да имат идентична алтернация и синтактично кодиране на аргументите.[21]

Изследвайки поведението на видовите тройки от така създадената база данни за трите езика, авторите установяват, че в някои случаи двата имперфектива, макар и синонимни, в диахронен план развиват предпочитания към различни подмножества от функциите на несвършения вид (прогре-

сивна, общофактична, хабитуална), както и че в диахронен план някои тройки се разпадат поради това, че един от двата несвършени глагола става излишен и излиза от употреба. Позовавайки се на тези първоначални резултати, Вимер и др. (Wiemer et al. 2025) отбелязват нуждата от по-нататъшни задълбочени проучвания върху дистрибуционните предпочитания на свършените глаголи по отношение на имперфективните функции и по отношение на пределното значение на вторичния несвършен, както и дали тези предпочитания корелират с разлики в кодирането на аргументите от страна на първичните имперфективи и вторичните им съответствия.

3. Видовите тройки в българския: първи стъпки към мащабно изследване

Както се вижда от направения в раздел 1. преглед на литературата върху видовите двойки и тройки в българския език, липсва съгласие по редица важни въпроси. На първо място, идеята за съществуването на видови тройки в българския, в смисъла на представените в раздел 2. изследвания върху други славянски езици, изглежда е изцяло нова както за традиционната, така и за по-модерната българистика. Друг проблем е неяснотата по отношение на емпиричната база, въз основа на която се правят изводи за структурата и аспектуалните свойства на т.нар. видови двойки, били те тривиални/абсолютни или нетривиални/относителни. Редица автори се позовават на група от 200–300 първични несвършени глагола, споменавайки най-често едни и същи глаголи, като *чета, пиша* и *ям*. Нещо повече, по въпроса за акционалните свойства на тези глаголи и по-специално по отношение на свойството пределност (пределни, непределни, двойствени) не само че не съществува консенсус, но и критериите, които се прилагат за окачествяването на един глагол като пределен или не, остават в повечето случаи или неспоменати, или нееднозначно демонстрирани. Липсва яснота и по въпроса за функционалната дефективност на вторичните глаголи от несвършен вид, както и като цяло върху дистрибуцията на несвършените глаголи по отношение на аспектуалните функции, свързвани с несвършения глаголен вид.

На този фон изпъква необходимостта от по-широкомащабни и целенасочени усилия за вникване в същността на феномена на аспектуалните тройки в българския. Такива усилия следва да включват, по подобие на представените в раздел 2. проекти върху руски, полски и чешки, изработване на надеждни критерии за принадлежност към видова тройка, на критерии за определяне на акционалните свойства на отделните членове на тройката, съставяне на списък на потенциалните тройки в българския, включващ и такива, образувани от един и същ основен несвършен глагол, използвайки съществуващи речници, научни разработки и не на последно място електронни ресурси като Българския wordnet и съдържащите се в него глаголни синонимни множества (вж. напр. Лесева/Leseva 2012). Въз основа на такава солидна емпирична база ще могат да се изследват и изяснят редица въпроси,

свързани с инвентара на видовите тройки в българския, акционалните им характеристики, типовете значения, в които първичните несвършени глаголи влизат в тройна видова корелация със свършени и вторични несвършени глаголи, разликите между тройките, образувани от един и същ основен несвършен глагол, както и да се проверят хипотези относно функционалната дистрибуция на несвършените глаголи и тяхната аргументна структура.[22]

Цел на следващото кратко изложение е да се представят някои конкретни стъпки по пътя към такова начинание, резултатите от които са обобщени в таблица 1., представяща първоначален списък на потенциални видови тройки, базирани на първични несвършени глаголи и техните натурални перфективи, т.е. свършени глаголи, образувани от първичните несвършени с помощта на десемантизирани представки. Изборът на глаголите в таблицата се ориентира по списъка на глаголите с десемантизирани представки от Иванова (Иванова/Ivanova 1966), по двойките префигирани глаголи с общорезултативен начин на действието, дефиниран в Иванова (Иванова/ Ivanova 1974) като „довеждам до резултат (насочвам към довеждане до резултат) действието“, както и по тройките, изследвани от Карагьозова (Karagjosova 2024). Като един от критериите за наличие на видова тройка и по-специално за окачествяването на глаголите от свършен вид като натурални перфективи служи успешното прилагане на функционално-семантичните тестове за синонимност на Маслов, при които се проверява възможността за функционална замяна на перфективите с основните имперфективни съответствия в контекста на сегашно историческо време (напр. *Албертъ Попов спечели/печели Световната купа по ски*.), както и в други контексти като напр. аорист (напр. *Ти писа/написа ли си днес домашните?* и *Ми/Изми ли колата?*, вж. Маровска/Marovska 2016: 174–175). Като допълнителен критерий за това служи изискването, формулирано от Вимер и др. (Wiemer et al. 2025) и Кузнецова и Соколова (Kuznetsova, Sokolova 2016), според което първичният и вторичният имперфектив във видовата тройка следва да са синоними (т.е. взаимозаменяеми в определени типове контекст) по отношение на поне едно от значенията на първичния глагол. Тези критерии, приложени по отношение на глаголите от таблицата на базата на интроспекция, следва да бъдат проверени систематично в корпуси на българския. Следвайки Иванова (Иванова/Ivanova 1966), префигираните глаголи в таблицата са категоризирани по отношение на това дали десемантизираната представка е граматикализирана или не, което, както бе изложено в раздел 1., има отношение към въпроса за функционалната (не-)ограниченост на вторичните несвършени глаголи от тези тройки, като преценката на Иванова следва да се провери емпирично на базата на търсения в корпуси на българския език. Този въпрос е тясно свързан с друг важен въпрос, по който има големи разногласия, отнасящ се към функционалната дистрибуция на първичните и вторични свършени глаголи по отношение на имперфективните

значения общофактичност, процесност и итеративност. Що се отнася до аспектуалните характеристики на членовете на тройките, критериите, приложени от Карагьозова (Karagjosova 2024), показват, че първичните глаголи от несвършен вид са непределни и отговарят на Вендлеровия тип действие, докато глаголите от свършен вид обозначават резултат от действие и следователно отговарят на Вендлеровия тип изпълнение.[23] По отношение на вторичните глаголи от несвършен вид, в таблицата те са категоризирани според това дали могат да бъдат характеризирни като обозначаващи събития с инкрементална структура или не, отново прилагайки критериите на Карагьозова (Karagjosova 2024).[24] Както се вижда от таблицата, не във всички тройки вторичният несвършен глагол може да се окачестви като притежаващ инкрементална структура. Например глаголът *оплезвам се*, който според Иванова (Иванова/Ivanova 1966: 89) има резултативно значение, изразявайки идеята за докарване на действието до край, трудно може да бъде схванат като обозначаващ събитие, състоящо се от отделни етапи на действието *плезя се*, инкременално свързано с постепенна промяна на състоянието на субекта и кулминиращо в състоянието *оплезен*.

Таблица 1: Потенциални видови тройки в българския

Първичен имперфектив (действие)	**Натурален перфектив (изпълнение)**	**Вторичен имперфектив (постижение)**	**Функционална ограниченост**	**Инкрементална структура**
строя	*построя*	*построявам*	+	+
пиша	*напиша*	*написвам*	+	+
къпя	*изкъпя*	*изкъпвам*	+	+
ям	*изям*	*изяждам*	+	+
чета	*прочета*	*прочитам*	+	+
мра	*умра*	*умирам*	–	+
печеля	*спечеля*	*спечелвам*	–	+
топля	*стопля*	*стоплям*	–	+
кипя	*изкипя*	*изкипявам*	–	+
горя	*изгоря*	*изгарям*	–	+
доя	*издоя*	*издоявам*	–	+
тупам	*изтупам*	*изтупвам*	–	+
точа	*наточа*	*наточвам*	–	+
старея	*остарея*	*остарявам*	–	+
мия	*измия*	*измивам*	–	+
пея	*изпея*	*изпявам*	+	+
плезя се	*оплезя се*	*оплезвам се*	+	–
щипя	*ощипя*	*ощипвам*	+	–

Подобни разсъждения се отнасят и за глагола *ощипвам*. Наблюдения от този тип имат последствия при решаването на въпроси от теоретично естество, като например доколко тези глаголи са резултативни, дали глаголи с неинкрементална събитийна структура следва да се причислят към видовите тройки, или пък могат да бъдат обособени като специална група в рамките на една бъдеща типология на видовите тройки в българския.

4. Обобщение и насоки за бъдещи проучвания

В тази статия бе направен опит да се обърне внимание на едно „сляпо петно“ в съвременната българистична литература по отношение на видовите тройки, които в последно време са обект на засилен изследователски интерес в ред други славянски езици. Отличавайки се в контекста на славянските езици не само с наличието на морфологичен израз на категорията определеност и с богатата си система от времена, но и с високата продуктивност на процеса на имперфективация, българският се явява особено интересен по отношение на видовите тройки, чието изследване може да допринесе за изясняване на статуса на този феномен в славянския контекст. В раздел 3. бяха изложени конкретни идеи за това, как може да бъде дадено началото на подобно начинание и бе предложен примерен списък с видови тройки, подбрани и характеризирани според определени семантични критерии като лексикално значение, характер на десемантизираната представка и аспектуални свойства. В хода на изложението бяха споменати редица въпроси, които следва да се изяснят в бъдещи, по-мащабни начинания: Какво е значението на основния глагол във видовите тройки, в което той влиза във видова корелация? Граматикализирани ли са представките и ако да, има ли връзка това с функционалната дистрибуция на вторичния несвършен глагол? В кои типове контекст са взаимозаменяеми несвършените глаголи в тройките и в кои не, и до каква степен може тяхната взаимозаменяемост да се сведе до пълна лексикална тъждественост?[25] Притежава ли вторичният несвършен глагол инкрементална структура и ако не, как могат да се характеризират акционалните му свойства? Какъв е пълният инвентар на видовите тройки в българския? Каква е типологията на видовите тройки в българския? Има ли тройки, в които основният несвършен глагол не принадлежи към аспектуалния клас на действията? По какво се отличават тройките, в които вторичният имперфектив не се отнася към събитие с инкрементална структура? В кои отношения тройките в българския са съпоставими с тези в други славянски езици като руски, полски и чешки?

Що се отнася до последния въпрос, като отправна точка за сравнение могат да служат няколко обстоятелства. На първо място може да се посочи наличието на два вида тройки в българския според вида на десемантизираната представка – граматикализирана или не, и зависещата от това функционалната дистрибуция на вторичните имперфективи. Също така, база за сравнение може да представлява наблюдението, че в случаите с функцио-

нално неограничени вторичните имперфективи семантичната разлика между двата имперфектива се свежда до чисто акционални свойства като (не)пределност. Друг въпрос засяга разлики в критериите за идентифициране на видови тройки. Така например в литературата върху руските видови тройки (като напр. Kuznetsova, Sokolova 2016; Janda, Lyashevskaya 2013), глаголи като *развълнувам се*, при които семантичната връзка с първичния имперфектив не е общорезултативна, а инхоативна, се схващат като натурални имперфективи въпреки наличието на семантична модификация. Не на последно място би било важно да се види дали инвентарът от видови тройки в българския е количествено съпоставим с този в езици като руски и полски, за които се смята, че около 10–15% от всички общопризнати тривиални двойки образуват видови тройки, като този инвентар подлежи на непрекъсната промяна поради факта, че в диахронен аспект един от двата несвършени глагола излиза от употреба (Wiemer et al. 2025: 25, 34). Имайки предвид високата продуктивност на процеса на имперфективизация в българския за разлика от тези езици, подобна диахронна нестабилност е малко вероятна, а наличието на по-обширен инвентар от видови тройки в сравнение с тези езици е силно очаквано. Адекватен отговор на този и редица други въпроси, споменати по-горе, може да бъде даден едва след като бъде постигната по-голяма яснота по въпроса за инвентара на видовите тройки в българския.

Благодарности. Изказвам благодарности на двама анонимни рецензенти за техните ценни коментари върху първоначалната версия на статията, както и на организаторите и публиката на Дванадесетия форум „Българска граматика“.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

[1] Пашов изхожда от схващането за вида на глагола като граматическа категория, за разлика от други изследователи като Бояджиев (Бояджиев и др./Boyadzhiev et al.1998), които разглеждат вида като лексикално-граматична категория.

[2] Другите два вида са комплексно-актовите перфективи, които образуват глаголи със същото лексикално значение, обозначаващи темпорално ограничени действия като *пощипать* ‘щипя известно време’ и едноактовите перфективи, които изолират единично събитие от серия от събития, като *щипнуть* ‘щипя един път’.

[3] Натурални перфективи възникват според Janda не защото представките са семантично празни, а защото семантиката на основния глагол се припокрива с тази на представката (вж. още Janda et al. 2013).

[4] Следният пример от корпуса *bgTenTen* (*Bulgarian Corpus from the Web*) може да бъде приведен в тази връзка:

Това са последните листчета от бележките , които си бях водил в деня , когато Джелсомино ми разказа своите приключения в Страната на лъжците . </s><s> В тези именно бележки **сега прочитам**, че за Джакомоне повече не се чуло нищо , поради което не мога и да ви кажа дали е станал порядъчен човек , или неговите пиратски крака са го повели по лош път.

[5] От казаното става видно, че в основата на това схващане стои идеята за функционалната ограниченост на вторичните несвършени глаголи.

[6] Под предел Чаралозова разбира „критична точка в развитието на процеса или т.нар. „външен предел“, след чието достигане процесът е завършен и не може да бъде продължен“ (цит. съч.: 194ff.). Критичната точка се свързва с промяна в обекта, която се явява цел на действието, а обектът преминава в ново състояние, резултат от този процес (цит. съч.: 194ff.). Пределни са глаголи, които предполагат неизбежното прекратяване на действието вследствие достигане на критична точка или цел, към която се стреми действието“, а непределни са глаголите, „които не могат да бъдат определени като действия с подобна насоченост“, като при последните (към които спадат *строя, рисувам, варя*) достигането на предел не е неизбежно, за разлика от глаголи като *отварям-отворя*. Друга разлика е, че докато при първите действието се развива постепенно и продължително и може да бъде прекъснато, при последните то е осъществява от начало до края без прекъсване (цит. съч.: 194–196).

[7] Подобна разлика между пределни и непределни значения на един и същ глагол прави и Иванова/Ivanova (1966: 55), разглеждайки група глаголи, при които се наблюдава перфективиране на отделни значения посредством десемантизирани представки, като например *пиша,* който в значението си ˋзанимавам се с писателска дейностˈ според нея не подлежи на перфективация посредством представки. Друг пример е *горя*, който в смисъл наˋиздавам пламък и горещина, издавам светлинаˈ също има непределно значение.

[8] Допълнително условие за това е, че „допълнението трябва да притежава конкретна референция“ (цит. съч.: 195).

[9] Случаи като двойката *наметна – намятам* в значението ˋмятам до край, изцялоˈ и основния глагол *мятам* (ˋзавивам, загръщам някого с дреха или завивка, която мятам, поставям на гърба, раменете или тялото муˊ), от който е образувана, са третирани като принадлежащи към отделни синонимни множества с обосновката, че при тях функционално-семантичният критерий на Маслов не е приложим (цит. съч.: 9). Различният начин, по които Лесева третира тези двойки, съответства до голяма степен на класификацията, предложена в Janda (2007), която разделя видовите двойки на различни типове според семантичното отношение на свършения глагол с основния глагол: натурални като *напиша*, специализирани като *наметна* и комплексно-актови като *попиша*.

[10] „Едно събитие P има инкрементална структура, ако отделните му етапи не са в денотацията на P“ (Rothsein 2004: 38).

[11] По отношение на вторичните имперфективи *написывать* и *сделывать,* които обикновено са смятани за неграматични, авторките установяват сравнително голям брой срещания в Гугъл: 3 820 за *написывать* и 195 за *сделывать*.

[12] Според авторките този факт свидетелства за това, че вторичната имперфективация не е критерий, по който може рязко да се разграничат два отделни класа с ясно очертани граници, а тъкмо напротив, говори за наличието на континуум, в единия край на който са разположени прототипни натурални перфективи като *сделать*, на другия специализираните перфективи като *выщипать,* докато натурални перфективи като *о(б)щипать* са разположени някъде между двата полюса.

[13] При тези разлики според авторките става дума за тенденция, която допуска изключения, при които основни имперфективи описват ситуация, имплицираща резултат, и обратно.

[14] http://emptyprefixes.uit.no

[15] Натуралните перфективи са повече на брой, тъй като от един и същ първичен императив с помощта на различни представки може да се получат различни натурални перфективи.

[16] Пълният списък на атестираните тройки може да се намери под линка http://emptyprefixes.uit.no/triplets_eng.htm.

[17] Като пример за това авторките посочват тройката *волноваться – взволноваться – взволновываться* (‘вълнувам се’), при която в почти всички имперфективни употреби преобладава първичния глагол, и *молкнуть – замолкнуть – замалкивать* (`млъквам´), при която преобладава вторичния имперфектив.

[18] Wiemer et al. (2025) уточняват, че в някои случаи при вторичния имперфектив имплицираният предел може да бъде дефокусиран, приближавайки го по значение до първичната основа и влизайки в потенциална конкуренция с нея по отношение на типичните за несвършените глаголи имперфективни функции (прогресивна, общофактическа, хабитуална).

[19] Като пример за това те посочват глаголите *приготовить* и *подготовить*, и двата производни от *готовить*, при които префиксът *при-* може да се изтълкува като подчертаващ идеята, че храната бива доближавана до консуматорите ѝ посредством приготвянето ѝ, докато префиксът *под-* има значението на предоставяне нещо на нечие разположение.

[20] Wiemer et al. (2025) подчертават, че тестовете за лексикална близост се коренят в схващането, че имперфектива може да замести перфектива в определени контексти именно поради факта, че двата глагола са синонимни, като синонимността предполага също така, че двата глагола денотират едно и също, по правило пределно събитие. От друга стана, те схващат понятието синонимност като градирано понятие, при което е възможно да се говори за лексикално тъждество в случаи, когато значението на основния несвършен глагол е по-неясно/широко от това на свършените им деривати поради факта, че префиксите профилират семантичния диапазон на основните глаголи. Те илюстрират казаното с примери като глаголите, означаващи ‘виня’ и ‘обвинявам’, които в чешки и полски са взаимозаменяеми във всички видове контексти, и глаголите *rusit–zrusovat* (‘отменям’) в чешки, при които първичният глагол *rusit* не може да замени *zrusovat* в юридически контекст и освен това има по-широко значение, образувайки още две тройки с други префикси и друго значение: *vyrusovat* (‘преча’) и *porusovat* (‘повреждам’).

[21] Авторите посочват някои разлики, дължащи се на лексикалната семантика на глаголите, като например факта, че някои несвършени глаголи за създаване и консумация като *ям, чета* позволяват изпускане на аргументи, докато такива като *деля, беля, пържа* са по-ограничени в това отношение.

[22] Извън контекста на видовите тройки, темата за начина, по който префиксацията влияе на тематичните и аспектуални свойства на първичните несвършени глаголи, е подробно разгледана от Лесева (Лесева/Leseva 2012).

[23] Например изречението *Мия си ръцете, но не ги измивам,* дочуто в разговор и описващо конкретна ситуация, показва, че глагол като *мия* е с непределно значение дори в случаи на реализиране на синтактичния му аргумент, тъй като пределността се явява разговорна импликатура, която може да бъде отменена, и следователно не принадлежи към лексикалното значението на глагола.

[24] Като критерий за инкременталност тук прилагам тест, състоящ се във възможността да се образува смислено изречение като *Чете, чете и накрая я прочете (книгата)* или не, както в случая с ?? *Плези се, плези се и накрая се оплези* или ?? *Щипа, щипа и накрая го ощипа*.

[25] Този въпрос би могъл да се постави например в случаи, при които може да съществува тънка разлика в пригодността на глаголите в специфичен контекст като (i) или (ii):

(i) а. Не яж гъбите! ≈ не ги докосвай, отровни са!
б. Не изяждай гъбите! ≈ остави малко и за мен!

(ii) а. Не съм го убил. ≈ не го убих, само го ударих
б. Не съм го убивал. ≈ дори не съм го докосвал

ЛИТЕРАТУРА

Андрейчин и др. 1957: *Андрейчин, Л., М. Иванов, К. Попов*. Съвременен български език, ч. II. София.

Бояджиев и др. 1998: *Бояджиев, Т., И. Куцаров, Й. Пенчев.* Съвременен български език. София, Изток-Запад.

Зализняк, Микаэлян 2010: *Зализняк, А., И. Л. Микаэлян*. О месте видовых троек в аспектуальнои системе русского языка. – В: А. Е. Кибрик (съст.). *Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии. По материалам ежегодной международной конференции „Диалог“*, вып. 9(16), с. 130–136.

Иванова 1966: *Иванова, К*. Десемантизацията на глаголните представки в съвременния български книжовен език. София, Издателство на БАН.

Иванова 1974: *Иванова, К*. Начини на глаголното действие в съвременния български език. София, Издателство на БАН.

Иванчев 1971: *Иванчев, Св*. Проблеми на аспектуалността в славянските езици. София, БАН.

Лесева 2012: *Лесева, С*. Лексикална семантика и синтактична реализация на аргументите(при префигирани глаголи в българския език). София, Българска академия на науките.

Маслов 1963: *Маслов, Ю. С.* Морфология глагольного вида в современном болгарском литературном языке. Москва, Ленинград, Издательство академии наук СССР.

Маслов 1984: *Маслов, Ю. С.* Очерки по аспектологии. Ленинград, Издательство Ленинградского университета.

Маровска 2016: *Маровска, В*. Лексикално-граматичната категория вид на глагола. – *Научни трудове на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – Филология*, том 54, кн. 1, сб. А, с. 155–192.

Падучева 1996: *Падучева, Е*. Семантические исследования: Семантика времени и вида в русском языке. Семантика нарратива. Москва, Языки славянской культуры.

Пашов 2005: *Пашов, П.* Българска граматика. Хермес.

Татевосов 2010: *Татевосов, С*. Первичное и вторичное в структуре имперфективов. – *Acta Linguistica Petropolitana. Труды института лингвистических исследований,* том 6, №. 2, с. 299–321.

Чакърова 2015: *Чакърова, К.* За някои специфични проблеми при преподаването на глаголния вид (с оглед обучението по български език като чужд). – *Научни трудове на УХТ*, том 62, с. 877–881.

Чакърова 2025: *Чакърова, К.* Категорията вид на глагола в съвременния български език. Пловдив, Университетско издателство „Паисий Хилендарски“.

Чаралозова 2006: *Чаралозова, К.* Семантични отношения между първичните несвършени, образуваните с десемантизирани представки свършени и вторичните несвършени глаголи от типа „пиша – напиша – написвам“. – В: *Езиковедски изследвания в чест на 75-го-дишнината от рождението на ст.н.с. I ст. д.ф.н. Йордан Пенчев*. София, Артграф, с. 191–200.

Janda 2007: *Janda, L.,* Aspectual clusters of Russian verbs. – *Studies in Language*, 31(3), pp. 607–648.

Janda, Lyashevskaya 2013: *Janda, L., O. Lyashevskaya*. Semantic Profiles of Five Russian Prefixes: po-, s-, za-, na-, pro-*. – *Journal of Slavic Linguistics*, Vol. 21, N 2, pp. 211–258.

Janda et al. 2013: *Janda, L., A. Endresen, J. Kuznetsova, O. Lyashevskaya, A. Makarova, T. Nesset, S. Sokolova.* Why Russian aspectual prefixes aren't empty: Prefixes as verb classifiers. Bloomington, Slavica Publishers.

Karagjosova 2024: *Karagjosova, E.* The verbal expression of events of change in Bulgarian. – *Glossa: A Journal of General Linguistics* 9(1).

Kuznetsova, Sokolova 2016: *Kuznetsova, J., S. Sokolova*. Aspectual triplets in Russian: semantic predictability and regularity. – *Russian Linguistics* 40, pp. 215–230.

Łaziński 2020: *Łaziński, M*. Wykłady o aspekcie polskiego czasownika. Warszawa, Wydawnictwo UW.

Rothstein 2004: *Rothstein, S*. Structuring events. Oxford, Blackwell Publishing.

Vendler 1957: *Vendler, Z*. Verbs and times. – *The Philosophical Review* 66(2), pp. 143–160.

Veyrenc 1980: *Veyrenc, J*. Un problème de formes concurrentes dans l'économie de l'aspect verbal en russe: imperfectifs premiers et imperfectifs seconds. – In: J. Veyrenc (ed.), Études sur les verbe russe. Paris, Institut d'études slaves, pp. 159–179.

Wiemer et al. 2020: *Wiemer, B., J. Wrzesień-Kwiatkowska, P. Wyroślak*. How morphologically related synonyms come to make up a paradigm. – *Russian Linguistics*, 44(3), pp. 231–266.

Wiemer et al. 2025: *Wiemer, B., J. Wrzesień-Kwiatkowska, M. Łaziński, A. Rostovtsev-Popiel, R. L. Górski, K. Osior-Szot*. Database of aspect triplets in Polish, Czech and Russian: presentation, considerations and case studies. – *Russian Linguistics* 49, 3, pp. 1–37.

REFERENCES

Andreychin et al. 1957: *Andreychin, L., M. Ivanov, K. Popov*. Savremenen balgarski ezik, ch. II. Sofia.

Boyadzhiev et al. 1998: *Boyadzhiev, T., I. Kutsarov, Y. Penchev.* Savremenen balgarski ezik. Sofia, Iztok-Zapad.

Chakarova 2015: *Chakarova, K*. Za njakoi spetsifichni problemi pri prepodavaneto na glagolniya vid (s ogled obuchenieto po balgarski ezik kato chuzhd). – *Nauchni trudove na UHT*, tom 62, s. 877–881.

Chakarova 2025: *Chakarova, K*. Kategoriyata vid na glagola v savremenniya balgarski ezik. Plovdiv, Universitetsko izdatelstvo „Paisii Hilendarski".

Charalosova 2006: *Charalosova, K*. Semantichni otnosheniya mezhdu parvichnite nesvarsheni, obrazuvanite s desemantizirani predstavki svarsheni i vtorichnite nesvarsheni glagoli ot tipa „pisha – napisha – napisvam". – In: *Ezikovedski izsledvaniya v chest na 75-godishninata ot rozhdenieto na st.n.s. I st. d.f.n. Yordan Penchev*. Sofia, Artgraf, s. 191–200.

Ivanova 1966: *Ivanova, K*. Desemantizatsiyata na glagolnite predstavki v savremenniya balgarski ezik. Sofia, Izdatelstvo na BAN.

Ivanova 1974: *Ivanova, K*. Nachini na glagolnoto deystvie v savremenniya balgarski ezik. Sofia, Izdatelstvo na BAN.

Ivanchev 1971: *Ivanchev, Sv*. Problemi na aspektualnostta v slavyanskite ezitsi. Sofia, BAN.

Janda 2007: *Janda, L.,* Aspectual clusters of Russian verbs. – *Studies in Language*, 31(3), pp. 607–648.

Janda, Lyashevskaya 2013: *Janda, L., O. Lyashevskaya*. Semantic Profiles of Five Russian Prefixes: po-, s-, za-, na-, pro-*. – *Journal of Slavic Linguistics*, Vol. 21, Nr. 2, pp. 211–258.

Janda et al. 2013: *Janda, L., A. Endresen, J. Kuznetsova, O. Lyashevskaya, A. Makarova, T. Nesset, S. Sokolova.* Why Russian aspectual prefixes aren't empty: Prefixes as verb classifiers. Bloomington, Slavica Publishers.

Karagjosova 2024: *Karagjosova, E.* The verbal expression of events of change in Bulgarian. – *Glossa: A Journal of General Linguistics* 9(1).

Kuznetsova, Sokolova 2016: *Kuznetsova, J., S. Sokolova*. Aspectual triplets in Russian: semantic predictability and regularity. – *Russian Linguistics* 40, pp. 215–230.

Łaziński 2020: *Łaziński, M*. Wykłady o aspekcie polskiego czasownika. Warszawa, Wydawnictwo UW.

Leseva 2012: *Leseva, S*. Leksikalna semantika i sintaktichna realizatsiya na argumentite (pri prefigirani glagoli v balgarskiya ezik). Sofia, Balgarska akademia na naukite.

Maslov 1963: *Maslov, Yu. S.* Morfologia glagol´nogo vida v sovremennom bolgarskom literaturnom iazyke. Moskva, Leningrad, Izdatel´stvo akademii nauk SSSR.

Maslov 1984: *Maslov, Yu. S.* Ocherki po aspektologii. Leningrad, Izdatel´stvo Leningradskogo universiteta.

Marovska 2016: *Marovska, V*. Leksikalno-gramatichnata kategoria vid na glagola. – *Nauchni trudove na Plovdivskiya universitet „Paisii Hilendarski" – Filologiya*, tom 54, kn. 1, sb. A, s. 155–192.

Paducheva 1996: *Paducheva, E*. Semanticheskie issledovania: Semantika vremeni i vida v russkom iazyke. Semantika narrativa. Moskva, Iazyki slavianskoi kul´tury.

Pashov 2005: *Pashov, P.* Balgarska gramatika. Hermes.
Rothstein 2004: *Rothstein, S.* Structuring events. Oxford, Blackwell Publishing.
Tatevosov 2010: *Tatevosov, S.* Pervichnoe i vtorichnoe v strukture imperfektivov. – *Acta Linguistica Petropolitana. Trudy instituta lingvisticheskikh issledovanii,* tom 6, No. 2, s. 299–321.
Vendler 1957: *Vendler, Z.* Verbs and times. – *The Philosophical Review* 66(2), pp. 143–160.
Veyrenc 1980: *Veyrenc, J.* Un problème de formes concurrentes dans l'économie de l'aspect verbal en russe: imperfectifs premiers et imperfectifs seconds. – In: Veyrenc, J. (ed.), *Études sur les verbe russe.* Paris: Institut d'études slaves, pp. 159–179.
Wiemer et al. 2020: *Wiemer, B., J. Wrzesień-Kwiatkowska, P. Wyrośląk*. How morphologically related synonyms come to make up a paradigm. – *Russian Linguistics*, 44(3), pp. 231–266.
Wiemer et al. 2025: *Wiemer, B., J. Wrzesień-Kwiatkowska, M. Łaziński, A. Rostovtsev-Popiel, R. L. Górski, K. Osior-Szot*. Database of aspect triplets in Polish, Czech and Russian: presentation, considerations and case studies. – *Russian Linguistics* 49, 3, pp. 1–37.
Zalizniak, Mikaelian 2010: *Zalizniak, A., I. L.* Mikaelian. O meste vidovykh troek v aspektual′noy sisteme russkovo iazyka. – In: A. E. Kibrik (sast.). *Komp´iuternaia lingvistika i intellektual´nye tekhnologii. Po materialam ezhegodnoi mezhdunarodnoi konferenzii "Dialog"*, vyp. 9(16), s. 130–136.

✉ *Д-р Елена Карагьозова*
ORCID 0000-0003-4181-9576
Берлински свободен университет, Факултет по философия и хуманитарни науки
Институт по немска и нидерландска филология, Лингвистика
Хабелшвердтер алее 45, 14195 Берлин, Германия

✉ *Dr. Elena Karagjosova*
ORCID 0000-0003-4181-9576
Free University Berlin, Department of Philosophy and Humanities
Institute of German and Dutch, Linguistics
Habelschwerdter Allee 45, 14195 Berlin, Germany